

NORWEGIAN EMBASSY

Landnotat om næringslivets samfunnsansvar – Kina

Notatet er utarbeidet som en oppfølging av regjeringens Stortingsmelding nr. 10 (2008-2010) om bedrifters samfunnsansvar. Formålet med landnotatet om næringslivets samfunnsansvar er å informere og gi veiledning til norske bedrifter som ønsker å etablere seg i Kina. Bedrifter som vurderer å etablere seg i Kina anbefales å sette seg grundig inn i kinesisk lovverk og gjøre seg godt kjent med rammebetingelsene for etableringer og investeringer.

Rammebetingelser

Kina er verdens største produsent, og den nest største mottakeren av utenlandske direkte investeringer, etter USA. Kina er også verdens nest største eksportør, etter EU. Kina spiller derfor en nøkkelrolle for bedriftenes samfunnsansvar i en globalisert verden.

Mange norske innkjøpere og produsenter ønsker å forsikre seg om at det ikke skjer alvorlige brudd på bedriftens samfunnsansvar i leverandørkjeden. Erfaringsmessig er dette en krevende oppgave som fordrer at man samarbeider over tid med leverandørene og skaper en felles interesse i bedre forhold.

Chinese Academy of Social Sciences (CASS), en forskningsinstitusjon med tilknytning til det kinesiske kommunistpartiet, har utgitt en rapport om forhold knyttet til bedriftenes samfunnsansvar (CSR) i de 100 største statseide selskapene, de 100 største private selskapene og de 100 største utenlandske selskapene i Kina. Rapporten måler CSR-engasjement ved å se på miljøtiltak, anti-korrupsjonstiltak og kvalitetskontroll. I følge rapporten er gjennomsnittlig poengsum 19.7 av 100 poeng, der de statseide bedriftene hadde et langt høyere gjennomsnitt på 31.7, enn private og utenlandske bedrifter (hhv. 13.3 og 12.6).

Korrupsjon er et omfattende problem i Kina, både i offentlig og privat sektor. Både president Hu Jintao og statsminister Wen Jiabao har uttalt at kampen mot korrupsjon er en sentral oppgave for Kina i tiden fremover. Transparency Internationals korrupsjonsindeks rangerte Kina på delt 78. plass av 178 land i sin persepsjonsindeks (CPI) for 2010. Kinas CPI-score var 3.5, en fremgang fra 3,4 i 2004, men ned fra 3,6 i 2009.¹

Arbeidstakeres juridiske rettigheter er gradvis blitt styrket i Kina. Likeledes er deres kjennskap til disse rettighetene økende. Kina har på papiret et godt lovverk for arbeideres rettigheter. Imidlertid vanskeliggjøres implementeringen av mangel på frie fagforeninger og og pulverisert ansvar i et betydelig antall offentlige instanser på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå.

¹ Skalaen går fra 0 til 10, der 0 = "highly corrupt", og 10 = "very clean"

Arbeidsrelaterte ulykker krever tusenvis av liv hvert år i Kina. De mange arbeidsulykkene har satt lys på informasjonsstrømmer, krav til sikkerhet på arbeidsplasser og mangel på ansvarlighet og korrupsjon hos arbeidsgiver. Det har de siste årene vokst frem flere kinesiske NGO'er som arbeider med fremme av arbeidstakers rettigheter, og særlig migrantarbeideres rettigheter. I tillegg øker tilbudet om fri rettshjelp for arbeidere. Barnarbeid er forbudt i Kina (under 16 år), og har ikke vært oppfattet som noe utbredt problem.

Relevant lovgivning om bedrifters samfunnsansvar

Kina har tiltrådt fire av ILOs åtte kjernekonvensjoner, etter at landet høsten 2005 ratifiserte ILO-konvensjon 111 om ikke-diskriminering. Se her for en full [oversikt over hvilke ILO-konvensjoner Kina har signert/ ratifisert](#).

Kina undertegnet Konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ICESCR) i 1997 og ratifiserte konvensjonen i februar 2001. En såkalt "uttalelse" i forbindelse med ratifiseringen medfører en *de facto* reservasjon til fri fagorganisering, jfr. artikkel 8 i ICESCR. Kina rapporterte om implementering av denne konvensjonen sommeren 2003, og FNs komité for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter kommenterte Kinas rapport i april 2005. Komitéen kom med en rekke kritiske bemerkninger mht at Kina ikke lever opp til forpliktelsene i Konvensjonen, inkl. mangel på implementering av arbeidslovgivning, forbud mot frie fagforeninger og økende inntektsforskjeller, men komitéen berømmet også Kina for positive skritt.

Kina innførte i 2008 en egen arbeidskontraktlov (Labor Contract Law). Kinas fagforening mener loven vil bidra til mer ordnede forhold rundt kontrakter, og særlig et styrket oppsigelsesvern. Innføringen av arbeidskontraktloven i 2008 har da også medført at antallet arbeidstvister for domstolene har økt kraftig.

Kina innførte i 2001 en treparts konsultasjonsmekanisme (The State Tripartite Council for Labor Relations). Slike konsultasjonsmekanismer har nå blitt etablert i samtlige kinesiske provinser, og enkelte provinser har også innført dette på lavere administrative nivåer.

Kinesiske myndigheter setter i økende grad krav til de statseide selskapene om å ivareta selskapenes samfunnsansvar. State-owned Assets Supervision and Administration Commission innførte "Directions on Social Responsibility Fulfillment of Central Enterprises" i 2008. Som en følge av dette har mange statseide selskaper opprettet avdelinger for CSR.

Det FN-ledede initiativet Global Compact holdt i 2005 for første gang en konferanse i Kina. Flere kinesiske selskaper er allerede medlem av Global Compact. [Global Compact Local Network China](#) ble formelt dannet i april 2009 som en uavhengig organisasjon med formell rettslig registrering. Har nå 243 medlemmer, alt fra større selskaper til små bedrifter og organisasjoner.

Kina signerte FN-konvensjonen mot korrupsjon i 2003, og ratifiserte konvensjonen i 2006. Kina spilte en sentral rolle i å drive frem The International Association of Anti-Corruption Authorities (IAACA), som ble etablert for å understøtte implementeringen av FN konvensjonen mot korrupsjon. Kina sluttet seg i 2001 til ADB/OECD's anti-korrupsjonsinitiativ.

Relevante nettverk, organisasjoner og rådgivere

Det norske Arbeidstilsynet undertegnet i september 2010 en MoU med State Administration of Work Safety (SAWS) om samarbeid om arbeidstilsyn og sikkerhet på arbeidsplassen. Avtalen innebærer samarbeid blant annet gjennom tilsynsaktiviteter, utveksling av personell, seminarer og opplæring innenfor fem samarbeidsområder: Utvikle lover og regelverk, forebygge ulykker, tilsynspraksis, utveksle informasjon og erfaringer, og bruk av statistikk og data om arbeidsulykker.

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) har siden 1980-tallet samarbeidet med sine kinesiske søsterorganisasjoner China Enterprise Confederation (CEC) og All China Federation of Industry and Commerce (ACFIC). NHOs aktiviteter består hovedsakelig av seminarer og lederprogram (både i Norge og i Kina) om bedrifters samfunnsansvar (CSR), helse, miljø og sikkerhet, human resources – dvs. ledelse, utvikling og organisering av arbeidet, energieffektivisering og miljø samt kinesiske bedrifters virksomhet i Afrika med vekt på CSR², og et regionalt samarbeid om erfaringsutveksling mellom arbeidsgiverorganisasjonene i Kina, Indonesia og Vietnam.

Landsorganisasjonen (LO) har tilsvarende siden 1980-tallet arbeidet nært med sin kinesiske søsterorganisasjon All-China Federation of Trade Unions (ACFTU). ACFTU er eneste lovlige arbeidstakerorganisasjonen i Kina, og er kontrollert av kommunistpartiet.

Initiativ for etisk handel (IEH) har et særskilt fokus på Kina. Initiativ for etisk handel (IEH) er et ressursenter for etisk handel. Etisk handel - samfunnsansvarlig leverandørstyring, innebærer å stille krav om gode arbeids- og miljøforhold i leverandørkjede, samt å bidra til forbedringer i disse forholdene hos underleverandører. Medlemskap forplikter til å implementere etiske retningslinjer (Code of Conduct) i leverandørkjeden.

I tillegg har Det norske Veritas (DNV) aktiviteter i forhold til å følge opp og verifisere kinesiske selskapers CSR-forpliktelser. Norges Røde Kors har et samarbeid med Kinas Røde Kors om helse, miljø og sikkerhet (HMS) i Shanxi og Jilin provinsene. Det finnes også en rekke internasjonale advokatfirmaer i Kina som kan bidra med rådgiving i CSR-saker. Wikborg Rein, Shanghai er eneste norske advokatfirma etablert i Kina.

Aktiviteter i regi av stasjonene som er relevante for næringslivets samfunnsansvar

Arbeidstakers rettigheter har utgjort en sentral del av Norges menneskerettighetsdialog med Kina siden oppstarten i 1997. Sentrale temaer er ILOs kjernekonvensjoner, ILOs handlingsplan for anstendig arbeid, kinesisk arbeidslovgivning, samt å bidra til en aktiv sosial dialog om diskriminering, forhandlinger og konfliktløsning for å styrke arbeidstakers rettigheter.

Som ledd i arbeidet med å fremme norsk næringsliv i Sør-Kina har generalkonsulatet i Guangzhou et særskilt fokus på arbeidstakers rettigheter. Generalkonsulatet har

² For mer info: <http://www.nho.no/nho-og-bistand/doing-responsible-business-in-africa-article23298-347.html>

nær kontakt med lokale organisasjoner og rådgivere for å tilby informasjon og veiledning til norske bedrifter.

Norge har siden 1995 hatt et formelt bilateralt miljø samarbeid med Kina, hvor det har blitt gjennomført flere prosjekter for å styrke kinesiske bedrifters miljøatferd, blant annet gjennom bruk av ISO-standarder på miljø (ISO 14000).

Utenriksstasjonenes og Innovasjon Norges kontaktinformasjon

- Kontaktperson ved Ambassaden i Beijing: ambassadesekretær Line Aune, e-post: lia@mfa.no
- Kontaktperson ved Generalkonsulatet i Shanghai: konsul Elin Gjedrem, e-post: elgj@mfa.no
- Kontaktperson ved Generalkonsulatet i Guangzhou: konsul Håkon Smedsvig, e-post: hasm@mfa.no
- Kontaktperson ved Innovasjon Norges kontor i Beijing: handelsråd Terje Lang-Ree, e-post: terje.lang-ree@innovationnorway.no
- Kontaktperson ved Innovasjon Norges kontor i Shanghai: konsul Per Holte, e-post: per.holte@innovationnorway.no